

GEFAD / GUJGEF41(3): 1993-2029(2021)

5-6 Yaş Çocuklarının Davranışsal Öz Düzenleme ve Duygu Düzenleme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* **

Investigation of the Relationship Between Behavioral Self-Regulation and Emotion Regulation Skills of 5-6 Years Old Children

Özlem VARDİ¹, Serap DEMİRİZ²

¹Milli Eğitim Bakanlığı, Okul Öncesi Öğretmeni
Vardiozlem8@gmail.com

²Gazi Üniversitesi, Okul Öncesi Eğitimi, Temel Eğitim A.B.D. demiriz@gazi.edu.tr

Makalenin Geliş Tarihi: 21.04.2021

Yayına Kabul Tarihi: 31.05.2021

ÖZ

Bu araştırma, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocukların davranışsal öz düzenleme becerileri ile duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma betimsel ve korelasyonel desende planlanmış ve yürütülmüştür. Araştırmaya Malatya İli Merkez ilçelerinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ilköğretim okullarının anasınıflarına ve bağımsız anaokullarına devam eden 428 çocuk katılmıştır. Çocukların seçiminde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmış ve kolay ulaşılabirlik ilkesinden yararlanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis H Testi ve Spearman Korelasyon Testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda davranışsal öz düzenleme becerileri ile duygu düzenleme becerileri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu, çocukların davranışsal öz düzenleme ve duygu düzenleme becerilerinin çocuğun okula devam süresine ve anne öğrenim düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Elde edilen bulgulara dayanılarak önerilerde bulunulmuştur.

***Anahtar Sözcükler:** Erken çocukluk eğitimi, Davranışsal öz düzenleme, Duygu düzenleme*

***Alıntılama:** Vardi, Ö. ve Demiriz, S. (2021). 5-6 Yaş çocuklarının davranışsal öz düzenleme ve duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(3), 1993-2029.

** Bu çalışma birinci yazarın yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

ABSTRACT

This study was conducted to examine the relationship between behavioral self-regulation skills and emotion regulation skills of 5–6-year-old children attending preschool education institutions. The research was planned and conducted in a descriptive and correlational design. 428 children attending the kindergartens and independent kindergartens of official primary schools affiliated to the Ministry of National Education, located in the central districts of Malatya Province, participated in the study. Purposeful sampling method was used in the selection of children and the principle of easy accessibility was used. Mann Whitney U test, Kruskal Wallis H Test and Spearman Correlation Test were used in the analysis of research data. As a result of the study, it was found that there was a positive significant relationship between behavioral self-regulation skills and emotion regulation skills, and that children's behavioral self-regulation and emotion regulation skills showed a statistically significant difference according to the child's school attendance time and mother's education level. Recommendations were made based on the findings obtained.

Keywords: *Early childhood education, Behavioral self-regulation, Emotion regulation*

GİRİŞ

İnsanın doğuştan sahip olduğu potansiyelini erken dönemlerden itibaren geliştirebilmesi, davranışsal, duygusal ve bilişsel yönden öz düzenlemesini sağlayabilmesi, zengin uyarıcılarla donatılmış bilinçli bir çevreyi gerektirmektedir. Erken çocukluk dönemi çocukların bir grup akranıyla aktif etkileşime geçtikleri ilk ve en etkili dönemlerdendir. Bu dönemde çocuklar bir sosyal grubun içerisinde var olarak bir gruba ait olmanın hazzını yaşamak için duygularını ve davranışlarını sınıfın kurallarına ve toplumsal normlara uygun şekilde düzenlemesi gerektiğini aktif akran etkileşimiyle yaşayarak öğrenirler. Bu dönem duygu düzenlemenin ve davranışsal öz düzenlemenin gerekliliğinin farkına varıldığı ve temellerinin atıldığı dönemdir. Öz düzenleme becerilerinin kazanılması açısından kritik bir zaman aralığını oluşturan erken çocukluk yıllarında kazanılan beceriler bireylerin tüm yaşamları üzerinde etkili olabilmektedir (Thompson, 2009). İçinde bulunduğumuz yüzyıl kendi öz düzenlemesini yapabilen, kendi kararlarını alabilen, içinde bulunduğu ortamın koşullarına göre davranışlarını, duygularını düzenleyerek uygun kararlar verebilen bu sayede bedensel ruhsal ve zihinsel yönden sağlıklı bireyleri gerektirmektedir. Bu nedenle okul öncesi dönemden itibaren çocukların bilişsel, duygusal ve davranışsal yönden öz düzenlemelerini gerçekleştirebilmeleri için desteklenmeleri gerekmektedir (Akawi,

2011, s. 5; Calkins ve Fox, 2002). En erken yıllardan itibaren çocukların bu konuda desteklenmeleri, çocukların akademik becerileri, sosyal yetkinlikleri, okula hazırbulunuşluklarına (Schmitt vd., 2015) ve hayata hazırlanmalarına olumlu katkıda bulunacaktır.

Bandura öz düzenleme kavramını; kendi davranışını gözlemleme, davranışına karar verme ve davranışına tepkide bulunma basamaklarıyla açıklamıştır (Bronson, 2019, s. 17). Freud'a göre ise id ve süperego arasında denge politikasını sağlayan, mantıklı tarafımızı oluşturan ego öz düzenlemeyi oluşturmaktadır (Bronson, 2019, s. 12). Sosyokültürel açıdan bakıldığında, yetişkin-çocuk etkileşimleri bağlamında çocukların öz düzenleme kapasiteleri gelişmektedir (Bodrova ve Leong, 2017, s. 108). Piaget, öz düzenlemeyi zihinsel süreçlerle ele alarak çocuğun gerçeklik kavrayışını şekillendiren ödül veya cezanın dışsal modellerinden ziyade akıl olduğunu belirtmiştir (Bronson, 2019, s. 101). Bireyler karşılaştıkları duruma ve koşullara göre öz düzenlemenin çeşitli boyutlarını kullanmaktadırlar (Sakız, 2014, s. 3). Smith-Donald, Raver, Hayes ve Richardson, (2007) öz düzenlemeyi bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutta incelemiştir. Öz düzenlemenin boyutlarından biri olan davranışsal öz düzenleme, dürtüsel davranışlar sergilenmeden davranış öncesinde düşünmek, nasıl bir davranış sergileyeceğini planlamak, hayal kırıklıklarının üstesinden gelerek tepkileri kontrol etmek gibi durumları kapsamaktadır. Öz düzenlemenin davranışsal öz düzenleme boyutu, dikkat, çalışan bellek ve engelleyici kontrol mekanizmasının birleşiminden oluşmaktadır. Davranışsal öz düzenleme, bireylerin dikkatlerini odaklaması ve devam ettirebilmesini, yeni bir bilgiyi hayata geçirebilmesini, bulunduğu ortamın koşullarına göre davranışı ortaya koyması veya engelleyebilmesini sağlar (Wanless vd., 2011). Davranışlarını koşullara göre uygun bir şekilde düzenleyebilen bireyler akranlarıyla sağlıklı ilişkiler kurarak bir gruba ait olma duygusunu sağlıklı bir şekilde yaşayabilirler. Sosyal bilişsel teoriye göre öz düzenlemeli öğrenme sadece kişisel süreçler tarafından değil davranışsal ve çevresel olaylar tarafından da etkilenir. Dolayısıyla bireyin çevresi ile kurduğu olumlu sosyal ve duygusal ilişkiler olumlu öğrenme ortamlarına zemin hazırlar. Nitelikli bir akran etkileşimi ve nitelikli bir öğrenme sağlayan davranışsal öz

düzenleme, akademik başarıyı da beraberinde getirmektedir (Montroy, Bowles, Skibbe ve Foster, 2014; Smith-Donald vd., 2007). Davranışsal öz düzenleme becerileri erken yaşlardan itibaren desteklenen bireyler sağlıklı sosyal ilişkiler ve sağlıklı bir yaşam için gerekli olan duygularını da erken yıllardan itibaren düzenleyerek huzurlu ve mutlu bir yaşam sürebilirler.

Duygular, biyolojik, psikolojik ve çevresel etkenlerin dahil olduğu karmaşık etkileşimleri kapsar. İnsanı, çevresine adapte olmaya ve çevresini önemseydiği şeyler ve amaçları doğrultusunda değiştirmeye motive eder (Southam-Gerow, 2014, s. 10-11). Duygular çoğunlukla faydalı olmakla beraber olumsuz duyguların kötü sonuçlarını azaltmaya, olumlu duyguları ise devam ettirmeye ve çoğaltmaya yönelik girişimler duygu düzenleme kavramını ortaya çıkarmıştır (Bozkurt Yükçü, 2017, s. 1). Gross (1999), duygu düzenlemenin duygusal tepkilerin bir ya da daha fazla bileşenini arttırmak, devam ettirmek ya da azaltmak için kullanılan bilinçli ya da otomatik kontrol edilen süreçler olduğunu, bu bileşenlerin bir duyguyu oluşturan bilişleri, davranışları ve fizyolojik tepkileri kapsadığını ifade etmiştir. Duygu düzenleme, bireyin duygularının farkında olmasını, yeni bir duygusal tepkinin başlatılmasını, var olan duygusal duruma ait tepkilerin kontrol altında değiştirilebilmesini kapsar. Duygu düzenleme Uyarın karşısında ortaya çıkan duygu ve duygunun görünürdeki yansıması olan davranış ile bilişsel süreçlerde, duyguların baskın olma eğilimini kontrol altında tutması olarak tanımlanabilir (Carlson ve Wang, 2007; Tekin, 2017, s. 2).

Gross (1999), duygu düzenlemenin duygusal tepkilerin bileşenlerini arttırmak, devam ettirmek ya da azaltmak için kullanılan bilinçli ya da otomatik süreçler olduğunu ifade etmiştir. Duygusal tepkilerin bileşenleri duyguyu oluşturan bilişleri, davranışları ve fizyolojik tepkileri kapsar. Duygularını düzenleyebilen çocukların korku, öfke gibi tepkilerinin ve rahatsızlık gösterme gibi eğilimlerinin daha az olduğu tespit edilmiştir (Bell ve Deater-Deckard, 2007). Dolayısı ile duygu düzenleme, insanların duygularının doğal akışını yönlendirmeye çalıştığı süreçler dizisi olarak tanımlanabilmektedir (Koole, 2009). Duygusal ve davranışsal yönden güçlü olan çocukların öz güvenleri yüksektir. Duygularını ve davranışlarını ortam ve koşullara göre uygun bir şekilde

düzenleyebilirler. Bu durum sosyal gelişimini ve özellikle akran etkileşimini olumlu yönde etkileyerek bireyin gelişiminde büyük bir öneme sahip olan bir gruba, aileye, topluma ait olma duygusunu sağlıklı bir şekilde yaşamasını sağlayarak, yaşama sevinci yüksek ve mutlu bireylerin topluma kazandırılmasını sağlar (Epstein ve Sharma'dan aktaran Argun, 2005, s. 3).

Erken çocukluk yılları, bilişsel, duygusal ve davranışsal düzenlemeyi içerisinde barındıran öz düzenlemenin gelişiminde çok önemli bir zaman dilimidir (Berk, Mann ve Ogan, 2006). Özellikle davranışsal öz düzenlemenin okula hazırlık ve erken akademik başarı için kritik bir öneme sahip olan; dikkati odaklama, çalışan bellek ve engelleyici kontrolün entegrasyonunu içerdiği (Wanless, McClelland, Acock, Chen ve Chen, 2011), okula uyum ve okul başarısı açısından büyük bir öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Çocukların gelişiminde, okul, akran grupları ve topluma uyumunda, akademik başarısında etkili olan davranışsal öz düzenlemenin erken dönemden itibaren desteklenebilmesi için öz düzenleme becerileri ile ilişkili olan ve öz düzenlemeyi etkileyen faktörleri bilmenin erken çocukluk döneminden itibaren çocukları desteklemek açısından etkili olacağı düşünülmektedir.

Alan yazında yer alan uluslararası düzeyde yapılan çalışmalar incelendiğinde, davranışsal öz düzenleme ile akademik başarı, okula adaptasyon, okuryazarlık, kelime bilgisi, matematik becerileri, dil becerileri, cinsiyet, okul olgunluğu arasındaki ilişkiyi (Becker, Miao, Duncan ve McClelland, 2014; Cadima, Gamelas, McClelland ve Peixoto, 2015; Ertürk Kara, 2017; Kehoe, McGinty, Williford ve Whittaker, 2021; Sezgin Ulus ve Şahin, 2019; Son, Lee ve Sung, 2013; Wanless vd., 2013; Von Suchodoletz, Gestsdottir, Wanless, McClelland, Birgisdottir, Gunzenhauser ve Ragnarsdottir, 2013; Von Suchodoletz ve Gunzenhauser, 2012; Wanless vd., 2011) inceleyen çalışmalar mevcuttur.

Çocukların iletişiminde, akademik başarılarında, insan ilişkilerinde, topluma uyumunda etkili olan duygu düzenlemeye yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde; çocukların duygu düzenleme becerilerinde ebeveynlerin ve öğretmenlerin rolünü (Akbaba, 2017; Bozkurt Yükçü, 2017; Chen, 2015; Gökşen, 2019; Hamre ve Pianta, 2005; Mehmetoğlu

Yontar, 2019; Özkan, 2019; Seçer, 2017; Sille, 2016; Uğur Ulusoy, 2018; Yağmurlu ve Altan, 2010; Yaman, 2018) eğitim programlarının duygu düzenlemeye etkisini (Aktaş, 2019; Aktürk, 2016) duygu düzenleme ve duyguları ifade etme şekli arasındaki ilişkiyi (Burak, 2019; Cole vd., 2008; Erel, 2016; Ersan, 2017; Şahin, 2019; Yılmaz, 2012) duygu düzenleme ve akran ilişkilerini (Garner ve Spears, 2000; Hanish vd., 2004; Kayhan Aktürk, 2015) yürütücü işlevler ile duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi (Carlson ve Wang, 2007; Şahin ve Arı, 2016; Yaşar, 2019) erken akademik başarılarında, okul uyumunda, bilişsel stillerinde duygu düzenlemenin rolünü (Graziano vd., 2007; Yılmaz, 2019) oyununun, çocukların duygu düzenleme becerilerinin gelişimine etkisini (Özdemir, 2019; Yaşar, 2019) inceleyen pek çok çalışma olmakla beraber duygu düzenleme ve davranışsal öz düzenlemeyi birlikte içeren herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Alan yazında yer alan ulusal düzeyde yapılan çalışmalar incelendiğinde, öz düzenlemeye özellikle duygu düzenlemeye yönelik çalışmaların son zamanlarda artış gösterdiği fakat davranışsal öz düzenlemeye yönelik (Astarlar, 2019; Batum ve Yağmurlu, 2007; Orhan Taşköyan, 2020; Özkür, 2019; Sezgin, 2016; Temiz, 2019) yapılan çalışmaların son derece kısıtlı olduğu görülmektedir. Literatürde yer alan araştırmalar incelendiğinde 5-6 yaş çocuklarının davranışsal öz düzenleme ve duygu düzenleme becerilerinin incelenmesine yönelik çalışmalara rastlanmamıştır. Buradan hareketle çalışmada erken çocukluk döneminde davranışsal öz düzenleme ve duygu düzenlemenin önemi ve ülkemiz alan yazınındaki sınırlılığı göz önünde bulundurularak 5-6 yaş çocuklarının davranışsal öz düzenleme ve duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi ele alınmıştır.

İnsan duyguları, düşünceleri, istekleri olan hedefler belirleyen ve hedeflerine ulaşabilmek için duygularını, düşüncelerini, davranışlarını ve çevresini düzenleyebilme yeteneğine sahip olan bir varlıktır. Bireyin özünü düzenleyebilme yeteneğini içinde barındırdığı düşünülmektedir. Dışsal faktörler bu yetinin bilincinde olur ve desteklerse bu yeti gelişir. Fakat bilinmezse, farkına varılmazsa ve dış denetim odaklı yetiştirilirse, duygu ve davranışsal öz düzenleme yeteneği körelebilir. İnsanların tüm yaşam

dönemleri göz önünde bulundurulduğunda gelişim ve öğrenmenin en kritik dönemi okul öncesi dönemdir. Bu dönemde kazanılan ve desteklenen tüm yetenekler ve beceriler, bireyin diğer tüm yaşam dönemlerini olumlu yönde etkileyebilmektedir. Çocukların tüm gelişim alanlarının hızlandığı okul öncesi dönemde çocukların gelişimlerini etkileyen yetenek, beceri ve çeşitli durumların bilinmesi bunların arasındaki ilişkilerin tespit edilmesi çocukların bu konularda desteklenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Okul öncesi dönemde çocukların sosyal ilişkilerinde, öğrenmesinde, akademik başarılarında, okula ve çevreye uyumunda büyük önem taşıdığı düşünülen becerilerden olan davranışsal öz düzenleme ve duygu düzenleme becerileri ile bu beceriler arasındaki ilişkilerin tespit edilmesi, desteklenmesi ve geliştirilmesinin çocukların bugünlü ve gelecekları için son derece önemli olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın temel amacı, 5-6 yaş çocuklarının davranışsal öz düzenleme ve duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. 5-6 yaş çocuklarının davranışsal öz düzenleme ve duygu düzenleme becerileri arasında ilişki var mıdır?
2. 5-6 yaş çocuklarının davranışsal öz düzenleme becerileri; çocuğun okula devam süresine, anne öğrenim durumuna, göre fark göstermekte midir?
3. 5-6 yaş çocuklarının duygu düzenleme becerileri; çocuğun okula devam süresine, anne öğrenim durumuna, göre fark göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma 5-6 yaş çocuklarının, davranışsal öz düzenleme ve duygu düzenleme becerilerini etkileyen çeşitli demografik özelliklerin saptanması amacı ile betimsel desende ve davranışsal öz düzenleme ile duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacı ile de nicel araştırma türünün tarama modelinde

korelasyonel desende planlanmış ve yürütülmüştür. Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel (2018)'e göre betimsel araştırmalar bireylerin, grupların ya da fiziksel ortamların özelliklerini olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlarken, korelasyonel araştırmalar ise iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkileri belirlemek ve neden-sonuç ile ilgili ipuçları elde etmek amacına hizmet etmektedir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 eğitim-öğretim yılında, Malatya İli Merkez ilçelerinde bulunan Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi ilköğretim okullarının anasınıflarına ve bağımsız anaokullarına devam eden ve normal gelişim gösteren 5-6 yaş grubunda eğitim görmekte olan çocuklar oluşturmuştur. Çalışma grubuna daha kolay ulaşım sağlamak amacıyla amaçlı örnekleme yönteminin kolay ulaşılabilirlik ilkesinden yararlanılmıştır. Araştırmaya katılan çocuklara ve annelerine ait demografik bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Çocukların ve Annelerinin Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzdeler

Değişkenler	Kategoriler	F	%
Yaş	60-66 ay	208	48.60
	67-75 ay	220	51.40
Cinsiyet	Kız	187	43.70
	Erkek	241	56.30
Okul türü	Anasınıfı	195	45.60
	Anaokulu	233	54.40
Okul öncesi eğitim devam süresi	1 yıl	168	39.30
	2 yıl	197	46.00
	3 yıl veya daha fazla	63	14.70
Anne öğrenim	İlkokul mezunu	136	31.80
	Lise mezunu	153	35.70
	Ön lisans ve lisans	139	32.50

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmada yer alan çocukların 208'i (%48,60) 60-66 aylık, 220'si (%51,40) 67-75 aylıktır. Çocukların 187'si (%43,70) kız ve 241'i (%56,30) erkektir. Araştırmaya katılan çocuklardan 195'i (%45,60) anasınıfına devam ederken, 233'ü (%54,40) anaokuluna devam etmektedir. Çocukların 168'i (%39,30) 1 yıllık okul öncesi eğitim almış, 197'si (%46,00) 2 yıllık okul öncesi eğitim almış ve 63'ü (%14,70) ise 3 yıllık veya daha fazla eğitim almıştır. Annelerin öğrenim durumlarına bakıldığında, 136'sı (%31,80) ilkokul mezunu, 153'ü (%35,70) lise mezunu ve 139'u (%32,50) ön lisans veya lisans mezunudur.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerini toplamak için “*Kişisel Bilgi Formu*”, “*Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği (ÇODDÖ)*” ve “*Duygu Düzenleme Ölçeği (DDÖ)*” kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu bu formda çocuk ve ailesi hakkındaki bilgileri elde etmek amacıyla; Çocuğun yaşına, cinsiyetine, okula devam süresine, anne öğrenim durumuna ilişkin sorulara yer verilmiştir.

Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği (Child Behavior Rating Scale-CBRS) 1990 yılında Bronson, Goodson, Layzer ve Love tarafından 3-6 yaş çocukların öz düzenleme becerilerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Sezgin ve Demiriz (2016b) tarafından yapılmıştır. Ölçek davranış düzenleme ve sosyal beceri olmak üzere iki alt boyut içeren 17 maddeden oluşmuştur. ÇODDÖ, her bir maddede açıklanan çocuk davranışlarının gözlemlenme sıklığı beşli derecelendirme sistemi (1-Hiçbir zaman, 2-Nadiren, 3-Bazen, 4-Sıklıkla/Çoğunlukla, 5-Her zaman) ile puanlanarak değerlendirilmektedir.

Duygu Düzenleme Ölçeği (Emotion Regulation Checklist-ERC) 1997 yılında Shields ve Cicchetti tarafından Okul öncesi dönem çocuklarının duygularını değerlendirmek ve duygu düzenleme becerilerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Batum ve Yağmurlu (2007) tarafından yapılmıştır. Duygu Düzenleme Ölçeği, duygusal tepkileri ve duyguların koşullara göre düzenlenip ifade edilmesini

değerlendiren 24 maddelik bir ölçektir. Ölçek, iki alt boyut içermektedir. Bu alt boyutlar; Değişkenlik/Olumsuzluk (D/O) ve Duygu Düzenleme (DD) şeklindedir. Ölçeğin değerlendirilmesi yapılırken seçenekler 1'den 4'e kadar puanlanmaktadır. "Hiçbir zaman/nadiren" seçeneği 1 puan, "bazen" seçeneği 2 puan, "sık sık" seçeneği 3 puan ve "neredeyse her zaman" seçeneği 4 puan olarak değerlendirilmektedir (Batum ve Yağmurlu 2007). Ölçekten alınan yüksek puanlar, çocuğun duygu düzenleme becerisinin yüksek düzeyde olduğunu ifade etmektedir.

Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği (ÇODDÖ) ve Duygu Düzenleme Ölçeği (DDÖ) için bu çalışma kapsamında güvenilirlikleri hesaplanmıştır. Her bir ölçeğe ilişkin hesaplanan alt boyut ve ölçek toplam puanlarının Cronbach Alfa katsayıları Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Ölçeklerin Güvenirlik Katsayıları

Ölçekler	Güvenirlik Katsayısı
ÇODDÖ Davranış Düzenleme	.98
ÇODDÖ Sosyal Beceri	.96
ÇODDÖ Toplam	.93
DDÖ Değişkenlik	.97
DDÖ Duygu Düzenleme	.93
DDÖ Toplam	.70

Araştırma kapsamında kullanılan Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği (ÇODDÖ)'nin güvenilirliği için hesaplanan faktör ve ölçek toplam puanlarına ilişkin cronbach α katsayıları şu şekildedir: Davranış Düzenleme= ,98; Sosyal Beceri=,96 ve ÇODDÖ Toplam=,93. Duygu Düzenleme Ölçeği (DDÖ)'nin güvenilirliği için hesaplanan cronbach α katsayıları ise Değişkenlik= ,97; Duygu Düzenleme= ,93 ve DDÖ Toplam = ,70 şeklindedir. Büyüköztürk (2017) ölçek puanlarının güvenilirliğinde, güvenilirlik kat sayısının ,70 ve üzeri olmasının yeterli olabileceğini belirtmiştir. Bu duruma göre, DDÖ Toplam puanın yeterli düzeyde olduğu, ÇODDÖ Davranış Düzenleme ölçeğinin faktör ve toplam puanları ile güvenilirliğinin oldukça yüksek düzeyde olduğu anlaşılmaktadır.

Etik Kurallara Uygunluk

Araştırmanın yapılabilmesi için Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulu'na başvuru yapılmış gerekli izin alınmıştır (07.05.2019 tarih ve E.57587 sayılı – Ek-1). Malatya'nın Yeşilyurt ve Battalgazi ilçelerinde bulunan resmi anaokulları ve anasınıflarında planlanan araştırmanın yürütülebilmesi için araştırmanın amacı ve sürecine ilişkin bilgiler ve çalışmada kullanılacak olan veri toplama araçları Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne sunulmuştur. Yapılan inceleme ve değerlendirmenin ardından gerekli izin alınmıştır (25.09.2019 tarih ve 18097011 sayılı – Ek-2).

Verileri Toplama Süreci

Araştırma verilerinin 2019-2020 eğitim öğretim yılında toplanabilmesi için öncelikle gerekli izinler alınmıştır. Daha sonra okullara gidilmiş, okul müdürleri ve çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden öğretmenler ile görüşülerek araştırmanın amacı ve veri toplama sürecinin nasıl gerçekleştirileceği ile ilgili gerekli açıklamalar yapılmıştır. Veri toplama araçlarını ebeveynler ve öğretmenler dolduracağından bir çocuk için hepsine aynı kod numarası verilmiştir. “Kişisel Bilgi Formu” sınıf öğretmenleri aracılığı ile ebeveynlere ulaştırılmış ve alınmıştır. Kişisel Bilgi Formuna yönelik geri dönüşler doğrultusunda çalışmaya gönüllü katılan ebeveyn ve öğretmenler ile sürece devam edilmiştir. Öğretmenlerin ölçeklere daha verimli cevaplar verebilmeleri için sınıf mevcudunun tamamına değil sınıfından rastgele belirlediği 10 çocuk için ölçme araçlarını doldurmaları bildirilmiştir. Ebeveynler tarafından doldurulan “Genel Bilgi Formları” ile çocukların öğretmenleri tarafından doldurulan “Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği” ve “Duygu Düzenleme ölçeği öğretmenlerin belirttikleri tarihlerde teslim alınmıştır.

Veri Analizi

Araştırmanın veri analizi SPSS 21.0 istatistik paket programında gerçekleştirilmiştir. Programa işlenen verilerde kayıp veri olmadığı görüldükten sonra uç değer olup olmadığı saptanmıştır. Bunun için, her bir ölçeğin faktör puanlarının z- puanları hesaplanmış ve histogramlar ile kutu-çizgi grafiklerinden de yararlanılmıştır. Verilerde

uç değer olmaması için puanların -3 ile +3 aralığında olması koşulu göz önüne alınmıştır. Buna göre, elde edilen her bir faktörün z puanının -3 ile +3 arasında olduğu görülmüştür. Böylece veri setinde uç değer olmadığı kabul edilmiştir. Histogramlar ve kutu-çizgi grafikleri de incelendiğinde uç değer olmadığı görülmüştür.

Verilerin analizinde parametrik ve non-parametrik istatistiklerden hangilerinin kullanılacağına karar vermek için, normallik varsayımının incelenmesi gerekmektedir. Normallik varsayımının sağlanması durumunda parametrik testler kullanılırken, sağlanmadığı durumda non-parametrik testler kullanılmaktadır. Verilerin normallik varsayımında, örneklem büyüklüğü 50'den büyük olduğu için Kolmogorov-Smirnov testi hesaplanmış ve histogramlar ile Q-Q grafiklerinden yararlanılmıştır. Kolmogorov-Smirnov testi örneklemdaki verilerin dağılımı ile birim normal dağılımı karşılaştırır ve örneklem verilerinin normal dağılıp dağılmadığı hakkında hipotez testine dayalı sonuç vermektedirler (Baykul ve Güzeller, 2014, s.491). Kolmogorov-Smirnov test sonuçları Tablo 3' de gösterilmiştir.

Tablo 3. Ölçeklerin Kolmogorov-Smirnov Testlerine İlişkin Elde Edilen Bulgular

Ölçekler	Kolmogorov-Smirnov Testi		
	İstatistik	Sd	p
ÇODDÖ Davranış Düzenleme	.188	428	.000*
ÇODDÖ Sosyal Beceri	.242	428	.000*
ÇODDÖ Toplam	.184	428	.000*
DDÖ Değişkenlik	.235	428	.000*
DDÖ Duygu Düzenleme	.179	428	.000*

* $p \leq .05$

Normallik dağılımına göre anlamlılık düzeyi .05'ten büyük çıktıysa dağılımın normal dağılım gösterdiği, .05'ten küçük çıktıysa dağılımın normal dağılım göstermediği belirtilmiştir (Büyüköztürk, 2017). Tablo 3 incelendiğine, her iki ölçek için hesaplanan faktör ve toplam puanlarının Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarının anlamlı olduğu ($p \leq .05$) görülmektedir. Buna göre her bir ölçekten elde edilen verilerin puanlarının normal dağılım sergilemediği görülmüştür. Veriler normal dağılım sergilemediği için analizlerde non-parametrik testler kullanılmıştır. Birinci araştırma sorusu kapsamında,

5-6 yaş çocuklarının davranışsal öz düzenleme ve duygusal düzenleme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek için ölçek faktör ve toplam puanları arasındaki Sperman Sıra Farkları Korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Sperman korelasyon katsayısı verilerin normal dağılım sergilemediği durumlarda, Pearson Korelasyon katsayısının yerine kullanılmaktadır. Korelasyon katsayısı yorumlanırken, eğer elde edilen korelasyon katsayısının değeri .30'dan küçükse düşük düzeyde, .30-.70 arasında ise orta düzeyde ve .70' den büyükse yüksek düzeyde ilişki vardır yorumu yapılabilir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2013).

Araştırmada yer alan ikinci ve üçüncü araştırma soruları kapsamında ölçek faktör ve toplam puanlarının normal dağılım sergilemediği görülmüştür. Bu nedenle ölçek faktör ve toplam puanlarının çocukların ve ailelerinin demografik özelliklere göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek için non-parametrik testlerden yararlanılmıştır. Buna göre ikiden fazla grup karşılaştırıldığı için Kruskal Wallis –H- testi kullanılmıştır. Kruskal Wallis H- testinin anlamlı olduğu durumlarda, non-parametrik karşılaştırma testinden yararlanılmıştır.

BULGULAR

5-6 yaş çocuklarının davranışsal öz düzenleme ve duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkiye ilişkin bulgular

Çocukların davranışsal öz düzenleme becerileri ve duygusal düzenleme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için ÇODDÖ ve DDÖ ölçeklerinin faktör ve ölçek toplam puanları arasındaki korelasyonlar hesaplanmıştır. Buna göre elde edilen sonuçlar Tablo 4'de gösterilmektedir.

Tablo 4. Çocukların Davranışsal Öz Düzenleme Becerileri ve Duygusal Düzenleme Becerileri Arasındaki İlişkiye İlişkin Sperman Korelasyon Analizi Sonuçları

DDÖ	ÇODDÖ		
	Davranış Düzenleme	Sosyal Beceri	ÇODDÖ Toplam
DDÖ Değişkenlik	-.86**	-.93**	-.90**
DDÖ Duygu Düzenleme	.84**	.85**	.86**

** $p \leq .01$;

Tablo 4 incelendiğinde, araştırmaya katılan çocukların DDÖ Değişkenlik faktörü ile ÇODDÖ Davranış Düzenleme faktörü arasında yüksek düzeyde negatif yönde anlamlı bir ilişki $r = -.86$; $p \leq .01$, ÇODDÖ Sosyal Beceri faktörü arasında yüksek düzeyde negatif yönde anlamlı bir ilişki $r = -.93$; $p \leq .01$, ÇODDÖ Toplamı arasında yüksek düzeyde negatif yönde anlamlı bir ilişki $r = -.90$; $p \leq .01$ bulunmuştur. DDÖ Duygu Düzenleme faktörü ile ÇODDÖ Davranış Düzenleme arasında yüksek düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki $r = .84$; $p \leq .01$, ÇODDÖ Sosyal Beceri arasında yüksek düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki $r = .85$; $p \leq .01$ ve ÇODDÖ Toplam arasında yüksek düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki $r = .86$; $p \leq .01$ bulunmuştur. Elde edilen korelasyon sonuçlarına göre DDÖ Değişkenlik faktörü ile ÇODDÖ faktör ve ölçek toplam puanları arasında negatif yönde korelasyon bulunması ve DDÖ Duygu Düzenleme faktörü ile ÇODDÖ faktör ve ölçek toplam puanları arasında pozitif yönde korelasyon bulunduğu için çocukların duygusal düzenleme becerileri arttıkça öz düzenleme davranışlarının da arttığı söylenebilir.

Çocukların davranışsal öz düzenleme becerilerine ilişkin bulgular

Çalışmaya katılan çocukların Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği faktör ve toplam puanların okula devam süresine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla Kruskal Wallis H testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Çocukların ÇODDÖ'nden Aldıkları Puanların Okula Devam Süresine Göre Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları

Faktörler	Okula Devam Süresi	N	\bar{X}	s.s.	Sıra Ort.	χ^2	p	Anlamlı Farklılık
Davranış Düzenleme	1 yıl	168	34.58	9.47	158.18	68.09	.000*	2>1 3>1 3>2
	2 yıl	197	40.43	8.56	237.09			
	3 yıl veya daha fazla	63	44.26	6.24	294.06			
Sosyal Beceri	1 yıl	168	24.78	6.88	160.18	61.84	.000*	2>1 3>1 3>2
	2 yıl	197	28.67	6.26	238.12			
	3 yıl veya daha fazla	63	31.41	3.61	285.51			
ÇODDÖ Toplam	1 yıl	168	59.36	16.05	156.30	71.50	.000*	2>1 3>1 3>2
	2 yıl	197	69.10	14.62	238.39			
	3 yıl veya daha fazla	63	75.68	9.58	294.98			

* $p \leq .05$

Tablo 5 incelendiğinde, araştırmaya katılan çocukların okula devam sürelerine göre ÇODDÖ Davranış Düzenleme faktörü $\chi^2=68,09;p \leq .05$, ÇODDÖ Sosyal Beceri faktörü $\chi^2=61,84;p \leq .05$ ve ÇODDÖ toplam puanı $\chi^2=71,50;p \leq .05$ arasında anlamlı farklılık bulunduğu görülmektedir. Non-parametrik çoklu karşılaştırma testi yapılarak hangi gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan test sonucuna göre; ÇODDÖ Davranış Düzenleme faktörü, ÇODDÖ Sosyal Beceri faktörü ve ÇODDÖ toplam puanlarında 1 yıl-2 yıl, 1 yıl-3 yıl veya üstü ile 2 yıl-3 yıl veya üstü arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ayrıca, ÇODDÖ faktör ve toplam puanlarının okula devam süresine göre ortalamalarına bakıldığında en yüksek ortalamaya 3 yıl veya üstü okula devam eden çocukların, daha sonra 2 yıl devam eden çocukların ve en düşük ortalamaya ise 1 yıl devam eden çocukların sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgulara göre okula devam süresinin çocukların davranışsal öz düzenlemelerinde anlamlı bir farklılığa yol açtığı görülmüştür.

Çalışmaya katılan çocukların Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği faktör ve toplam puanların anne öğrenim durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşmış farklılaşmadığını

incelemek amacıyla Kruskal Wallis H testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Çocukların ÇODDÖ'nden Aldıkları Puanların Anne Öğrenim Durumuna Göre Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları

Faktörler	Anne öğrenim Durumu	N	\bar{X}	s.s.	Sıra Ort.	χ^2	p	Anlamlı Farklılık
Davranış Düzenleme	İlkokul mezunu	136	34.96	9.83	165.88	48.90	.000*	3>1
	Lise mezunu	153	38.29	9.12	208.16			3>2
	Önlisans veya lisans	139	42.81	7.21	269.05			2>1
Sosyal Beceri	İlkokul mezunu	136	24.83	7.47	168.38	50.67	.000*	3>1
	Lise mezunu	153	27.27	6.26	203.81			3>2
	Önlisans veya lisans	139	30.50	4.80	271.38			2>1
ÇODDÖ Toplam	İlkokul mezunu	136	59.80	17.19	166.73	46.36	.000*	3>1
	Lise mezunu	153	65.56	15.02	206.34			3>2
	Önlisans veya lisans	139	73.31	11.70	270.22			2>1

* $p \leq .05$

Tablo 6 incelendiğinde anne öğrenim durumuna göre, araştırmaya katılan çocukların ÇODDÖ Davranış Düzenleme faktörü $\chi^2=48,90;p \leq .05$, ÇODDÖ Sosyal Beceri faktörü $\chi^2=50.67;p \leq .05$ ve ÇODDÖ toplam puanı $\chi^2=46.36;p \leq .05$ arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Non-parametrik çoklu karşılaştırma testi yapılarak hangi gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan test sonucuna göre; ÇODDÖ Davranış Düzenleme faktörü, ÇODDÖ Sosyal Beceri faktörü ve ÇODDÖ toplam puanlarında; annesi ön lisans veya lisans mezunu olan çocuklar ile annesi ilkokul mezunu ve lise mezunu çocuklar arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Ayrıca, annesi ön lisans veya lisans mezunu çocuklar ile annesi lise mezunu çocuklar arasında da anlamlı farklılık bulunmuştur. Ölçek toplam ve faktör puanlarının anne öğrenim durumuna göre ortalamalarına bakıldığında; en yüksek ortalamaya annesi ön lisans veya lisans mezunu çocukların sahip olduğu, daha sonra annesi lise mezunu çocukların yer

aldığı ve en düşük ortalamaya annesi ilkököl mezunu çocukların sahip olduğu görülmektedir.

Çocukların duygu düzenleme becerilerine ilişkin bulgular

Çalışmaya katılan çocukların Duygu Düzenleme Ölçeği faktör puanların okula devam süresine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla Kruskal Wallis H testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Çocukların DDÖ’nden Aldıkları Puanların Okula Devam Süresine Göre Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları

Faktörler	Okula Devam Süresi	N	\bar{X}	s.s.	Sıra Ort.	χ^2	P	Anlamlı Farklılık
Değişkenlik	1 yıl	168	30.43	11.55	274.08	74.34	.000*	1>2 1>3 2>3
	2 yıl	197	24.01	10.73	189.05			
	3 yıl veya daha fazla	63	19.41	5.81	135.21			
Duygu Düzenleme	1 yıl	168	20.19	4.53	160.85	67.75	.000*	2>1 3>1 3>2
	2 yıl	197	22.79	4.29	232.55			
	3 yıl veya daha fazla	63	25.17	2.97	301.13			

* $p \leq .05$

Tablo 7 incelendiğinde, araştırmaya katılan çocukların okula devam sürelerine göre DDÖ Değişkenlik faktörü $\chi^2=74,34;p \leq .05$ ve DDÖ Duygu Düzenleme faktörü $\chi^2=67,75;p \leq .05$ puanı arasında anlamlı farklılık bulunduğu görülmektedir. Non-parametrik çoklu karşılaştırma testi yapılarak hangi gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan test sonucuna göre; DDÖ Değişkenlik faktörü, DDÖ Duygu Düzenleme faktör puanlarında 1 yıl-2 yıl, 1 yıl-3 yıl veya üstü ile 2 yıl-3 yıl veya üstü arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ayrıca, DDÖ Değişkenlik faktör puanlarının okula devam süresine göre ortalamalarına bakıldığında en yüksek ortalamaya 1 yıl devam eden çocukların, daha sonra 2 yıl devam eden çocukların ve en düşük ortalamaya ise 3 yıl veya üstü okula devam eden çocukların sahip olduğu anlaşılmaktadır. Buna karşılık, DDÖ Duygu Düzenleme faktör puanlarının okula devam süresine göre ortalamalarına bakıldığında en yüksek ortalamaya 3 yıl veya

üstü devam eden çocukların, daha sonra 2 yıl devam eden çocukların ve en düşük ortalamaya ise 1 yıl okula devam eden çocukların sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgulara göre okula devam süresi çocukların duygu düzenlemelerinde anlamlı bir farklılığa yol açmaktadır.

Çalışmaya katılan çocukların Duygu Düzenleme Ölçeği faktör puanlarını anne öğrenim durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amacıyla Kruskal Wallis H testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Araştırmaya Katılan Çocukların DDÖ’nden Aldıkları Puanların Anne Öğrenim Durumuna Göre Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları

Faktörler	Anne Öğrenim Durumu	N	\bar{X}	s.s.	Sıra Ort.	χ^2	p	Anlamlı Farklılık
Değişkenlik	İlkokul mezunu	136	29.90	13.00	250.47	30.42	.000*	1>3 2>3
	Lise mezunu	153	26.23	10.84	222.72			
	Önlisans veya lisans	139	21.48	7.69	170.26			
Duygu Düzenleme	İlkokul mezunu	136	20.38	5.13	173.90	43.61	.000*	3>2 3>2
	Lise mezunu	153	21.81	4.11	201.44			
	Önlisans veya lisans	139	24.17	3.56	268.59			

* $p \leq .05$

Tablo 8 incelendiğinde, araştırmaya katılan çocukların anne öğrenim durumuna göre DDÖ Değişkenlik faktörü $\chi^2=30,42;p \leq .05$ ve DDÖ Duygu Düzenleme faktörü $\chi^2=43,61;p \leq .05$ puanı arasında anlamlı farklılık bulunduğu görülmektedir. Non-parametrik çoklu karşılaştırma testi yapılarak hangi gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan test sonucuna göre; DDÖ Değişkenlik faktörü ve DDÖ Duygu Düzenleme faktör puanlarında ilkökul mezunu ile önlisans ve lisans mezunu arasında ve lise mezunu ile önlisans ve lisans mezunu arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. DDÖ Değişkenlik faktör puanlarının anne öğrenim durumuna göre ortalamalarına bakıldığında en yüksek ortalamaya annesi ilkökul mezunu olan çocukların, daha sonra annesi lise mezunu olan çocukların ve en düşük ortalamaya ise annesi önlisans veya lisans mezunu olan çocukların olduğu görülmektedir. Buna karşılık, DDÖ Duygu Düzenleme faktör puanlarının anne öğretim düzeylerine göre

ortalamalarına bakıldığında en yüksek ortalamaya annesi önlisans veya lisans mezunu olan çocukların, daha sonra annesi lise mezunu olan çocukların ve en düşük ortalamaya ise annesi ilköğretim mezunu olan çocukların sahip olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre anne öğrenim durumunun çocukların duygu düzenlemelerinde anlamlı bir farklılığa yol açmaktadır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

5-6 yaş çocuklarının davranışsal öz düzenleme ve duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkiye ilişkin sonuçlar

Elde edilen korelasyon sonuçlarına göre DDÖ Değişkenlik faktörü ile ÇODDÖ faktör ve ölçek toplam puanları arasında negatif yönde korelasyon bulunması ve DDÖ Duygu Düzenleme faktörü ile ÇODDÖ faktör ve ölçek toplam puanları arasında pozitif yönde korelasyon bulunması çocukların duygusal düzenleme becerileri arttıkça davranışsal öz düzenleme davranışlarının arttığını göstermektedir. Davranışları ve duyguları ele alarak yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar elde edildiği görülmektedir. Batum ve Yağmurlu (2007) ilköğretim çağındaki çocukların davranış sorunlarının dışsallaştırılmasında duygu ve davranış düzenlemenin farklı rollerini inceledikleri çalışmalarında duygu düzenleme ve davranış düzenleme arasında anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Onchwari ve Keengwe (2011) duyguların düzenlenmesi ile uygun davranışların gösterilmesi arasında yüksek bir ilişki olduğunu, duygu düzenleme becerisi yüksek olan bireylerin uygun davranışlar sergilediğini tespit etmişlerdir. Kayhan Aktürk (2015) duygu düzenleme becerileri arttıkça sosyal davranış puanlarının arttığını; saldırgan davranış, çekingen davranış ve aşırı hareketlilik puanlarının ise azaldığını belirtmiştir. Eisenberg, Fabes, Karbon vd. (1996) duygu düzenleme ile toplumsal olarak uygun davranışlar arasında olumlu bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Şahin (2019) çocukların duygu düzenleme beceri ile davranış sorunları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu, duygu düzenleme becerileri arttıkça davranış sorunlarının azaldığını bulmuştur. Ersan (2017) okul öncesi dönem çocuklarının duygu düzenleme toplam düzeylerinin, fiziksel saldırganlıklarını anlamlı olarak yordadığını

belirtmiştir. Von Salisch, Haenel ve Denham (2015) davranışsal öz düzenleme ile duygu bilgisinin karşılıklı etkileşim içinde olduğunu, yüksek düzeyde davranışsal öz düzenleme becerisine sahip olan 4-5 yaş grubu çocukların duygu bilgilerinin de daha ileri düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Belirtilen bu çalışmalar davranışsal öz düzenleme ile duygu düzenleme arasında karşılıklı bir ilişkinin olduğu yönündeki anlayışı güçlendirmektedir. Bu araştırmadan elde edilen bulgular ile alanyazındaki bulguların birbirleriyle tutarlılık gösterdiği ve çocukların davranışsal öz düzenleme becerileri ile duygu düzenleme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğu ifade edilebilir.

Araştırmada davranışsal öz düzenleme ile duygu düzenleme arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Davranışsal öz düzenleme ve duygu düzenleme becerileri incelendiğinde öz düzenlemenin bu iki alt boyutunun da dikkat, çalışan bellek ve engelleyici kontrol süreçlerini içinde barındırdığı görülmektedir. Benzer şekilde Carlson ve Wang (2007)'de dikkat, davranış ve duygu kontrolünün okul öncesi dönemde birlikte gelişen beceriler bütünü olduğunu belirtmişlerdir. Hem duygularımızın hem de davranışlarımızın yönetici işlev becerilerinin etkisi altında olması, bu iki becerinin birbirleriyle anlamlı bir şekilde ilişkili olmasında etkili olmuş olabilir.

Çocukların davranışsal öz düzenleme becerilerine ilişkin sonuçlar

Araştırmada okula devam süresinin çocukların davranışsal öz düzenlemelerinde anlamlı bir farklılığa yol açtığı görülmüştür. Araştırmadan elde edilen sonuç daha önceki araştırmaları destekler niteliktedir. Kurt, 2020; Sezgin ve Demiriz, 2016a ve Temiz, 2019 yaptıkları çalışmalarda anaokuluna gitme süresi arttıkça, çocukların davranışsal öz düzenleme becerilerinin de arttığını tespit etmişlerdir.

Okul öncesi eğitim ortamlarının özellikleri incelendiğinde, çocukların plan yapmalarına, uygulamalarına, düzenlemelerine, sorgulamalarına araştırmalarına ve üretmelerine imkan tanıyan; çocukların yaratıcılıklarını destekleyen, eğlenerek ve oynayarak öğrenmesini sağlayan; sınıf koşullarının mümkün olduğunca çocuğun kendi kendine ihtiyaçlarını karşılayacağı, kendi kararlarını vereceği şekilde tasarlandığı; akran

etkileşiminin, sosyal öğrenmenin ve yaşayarak öğrenmenin sağlandığı, düzenli ve tutarlı bir eğitim programının uygulandığı, bu ortamlarda çocukların özellikle davranışsal ve duygusal öz düzenleme becerilerinin geliştiği düşünülmektedir. Kopp (1982) ise yaşamın ilk dönemlerinden itibaren çocukların doğuştan gelen düzenleme sistemlerini çevreye uyarlamaya başladıklarını ve istemli eylemlere imkan tanıyan içsel kontrol mekanizmalarını geliştirdiklerini belirtmiştir. Yaşamın ilk dönemlerinden itibaren gelişmeye başlayan davranışsal öz düzenlemede erken çocukluk dönemi kritik bir öneme sahiptir. Çocukların davranışsal, duygusal ve bilişsel öz düzenleme becerilerinin gelişimine destek olan okul öncesi eğitim sürecine çocukların erken yaşlardan itibaren dahil edilmesinin çocukların davranışsal öz düzenleme becerilerini geliştirdiği düşünülmektedir.

Araştırmada anne öğrenim durumunun çocukların davranışsal öz düzenlemelerinde anlamlı bir farklılığa yol açtığı ve öğrenim durumu arttıkça çocukların davranışsal öz düzenlemelerinin arttığı tespit edilmiştir. Araştırmanın bulgularıyla paralel olarak yapılan bazı çalışmalarda da anne öğrenim durumunun çocukların davranış düzenleme becerileriyle istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde ilişkili olduğu, anne öğrenim durumu arttıkça çocukların davranış düzenleme puanlarında da artış olduğu saptanmıştır. Sezgin ve Demiriz (2016a), Şepitci (2018), Temiz (2019) ve Sektnan, McClelland, Acock ve Morrison, (2010) annelerin öğrenim durumu ile çocukların davranış düzenleme becerileri arasında anlamlı bir farklılık olduğunu, annelerin öğrenim durumu arttıkça çocukların davranışsal öz düzenleme puanlarında da artış olduğunu saptamışlardır. Ardila, Rosselli, Matute ve Guajardo (2005) çocukların yürütücü işlev becerileri ile ebeveyn öğrenim durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Farklı olarak Orhan Taşkoyan (2020) çalışmasında annelerin öğrenim durumuna göre araştırmaya katılan çocukların davranışsal öz düzenleme becerilerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığını tespit etmiştir. Yapılan bazı araştırmalarda ise annelerin öğrenim durumu arttıkça anneliğe ilgisinin arttığı, çocuklarına karşı daha demokratik tutumlar sergilediği tespit edilmiştir (Özyürek ve Tezel Şahin, 2005; Seçer, Çeliköz ve Yaşa, 2008). Öğrenim durumu yüksek olan

annelerin çocuklarıyla iletişim kurmayı, onları dinlemeyi, çocukların gelişimini destekleyici etkinlikler planlayıp çocuklarıyla nitelikli vakit geçirmeyi önemsedikleri; tutumlarının çocuklarını etkilediğinin bilincinde olarak çocuklarına olumlu rol model olmaya özen gösterdikleri düşünülmektedir. Alisinanoğlu (2003) çocukların denetim odağı ile anne tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında öğrenim durumu yüksek olan annelerin çocuklarının içten denetimlerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Annelerin öğrenim durumu arttıkça, bilinçli ebeveynlik tutumlarının da arttığı ve dolayısıyla yüksek öğrenim durumuna sahip annelerin çocuklarının yüksek düzeyde davranışlarını düzenleyebilen bireyler oldukları düşünülmektedir.

Çocukların duygu düzenleme becerilerine ilişkin sonuçlar

Araştırma bulgularına göre okula devam süresi çocukların duygu düzenlemelerinde anlamlı bir farklılığa yol açmaktadır. Ayrıca okula devam süresi arttıkça, çocukların duygu değişkenliklerin azaldığı ve duygularını ifade etme düzeylerinin arttığı söylenebilir. Gelişimin kritik dönemi olarak kabul edilen okul öncesi dönemde, sosyal ve duygusal gelişimin çocukların sağlıklı bir kişilik yapısı geliştirmesi ve çevresiyle olumlu bir etkileşim kurabilmesinde önemli rol oynamaktadır (Kandır ve Alpan, 2008). Özellikle okul öncesi dönemde çocukların duygu düzenleme becerileri gelişmeye başlar. Bu dönemde çocukların ilgi ve gereksinimleri doğrultusunda hazırlanan okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmenler tarafından verilen eğitim çocukların duygularının gelişimine destek olabilmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarında duyguları eleştirilmeden dikkate alınan, saygıyla dinlenen, duygusal gereksinimlerine karşılık verilen çocukların duygusal ve sosyal gelişimlerinde kuruma devam etmeyen çocuklardan daha erken dönemlerden itibaren duygularını düzenleyerek olumlu sosyal ilişkiler kurabilecekleri düşünülmektedir. Bu bulgulardan yola çıkarak okula devam süresi arttıkça, çocukların duygu değişkenliklerinin azaldığı ve duygularını ifade etme düzeylerinin arttığı söylenebilir. Mevcut araştırmanın bulgularından farklı olarak yapılan bazı çalışmalarda araştırmaya katılan çocukların okula devam süresine göre duygu düzenleme becerilerinde anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (Kayhan Aktürk 2015; Köse, 2019; Özkan, 2019; Şahin, 2019).

Araştırma bulgularına göre anne öğrenim durumunun çocukların duygu düzenlemelerinde anlamlı bir farklılığa yol açmaktadır. Ayrıca, Değişkenlik faktöründe yüksek puan duygu değişkenliğinin fazla olduğunu ve Duygu Düzenleme faktöründen alınacak yüksek puan çocukların duygu düzenlemelerin yüksek olduğunu gösterdiği için annelerin öğrenim durumu arttıkça, çocukların duygu değişkenliklerinin azaldığı ve duygularını ifade etme düzeylerinin arttığı söylenebilir. Araştırmanın bu bulgusu yapılan araştırmaları destekler niteliktedir (Akbaba, 2017; Bozkurt Yükcü ve Demircioğlu, 2017; Dereli, 2016; Goodman, Crouter, Lanza, Cox ve Vernon-Feagans, 2011; Gökşen, 2019; Gülgez, 2018; İnce, 2020; Özdemir, 2019; Üredi ve Ulum, 2017; Yılmaz, 2019). Yapılan araştırmalarda da annelerin öğrenim durumu arttıkça, çocukların duygu düzenleme becerilerinin arttığı belirtilmiştir. Sille (2016) ise annelerin öğrenim durumu arttıkça, çocukların duygu değişkenlik ve olumsuzluklarının arttığına yönelik farklı bir sonuç elde etmiştir. Mevcut araştırmanın bulgularından farklı olarak yapılan bazı çalışmalarda araştırmaya katılan çocukların anne öğrenim durumuna göre duygu düzenleme becerilerinde anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (Fabes, Leonard, Kupanoff ve Martin, 2001; Fırat, 2020; Gelgör, 2016; Mehmetoğlu Yontar, 2019; Şahin, 2019). Fabes vd. (2001) çocukların duyguları anlama düzeyleri ile annelerin öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığını belirtmiştir.

Annelerin öğrenim durumu arttıkça çocuklarının olumsuz duygu ve davranışlarına daha uygun tepkiler vermekte, çocuklarına duygularını düzenleme konusunda daha iyi bir rol model olabilmektedir. Özyürek ve Tezel Şahin (2005) annelerin öğrenim durumları yükseldikçe çocuklarına karşı demokratik tutumlarının arttığını, katı/sert disiplin ve aşırı koruyuculuk tutumlarının azaldığını belirtmişlerdir. Annelerin öğrenim durumu arttıkça çocukların gelişimine yönelik yayınlara, eğitimlere, alan uzmanlarına ulaşma imkanları artabilmektedir. Anneler çocuklarının gelişiminde geleneksel yöntemlerden çok pedagojik yöntemleri kullanabilmektedir. Arslan Özkılıç (2021) annelerin çocuğa yönelik ilgisinin anne eğitim düzeyi ile arasındaki ilişkiyi incelemiş ve eğitim düzeyinin artmasıyla annelerin çocuklarının bakımı ve eğitimi konusundaki bilgilerin de arttığını belirtmiştir. Annenin öğrenim durumu yükseldikçe çocuk bakımı ve eğitimi

konularındaki yeterlikleri de artabilmektedir. Öğrenim durumu yüksek anneler çocuklarının öğrenmelerine ve anlamalarına karşı daha duyarlı olabilmektedirler. Çocuklarıyla daha doyurucu zaman geçirmeye önem vermekte, onları kabul edici davranabilmektedirler (Argun, 2005). Çocukların duygu düzenleme becerileri ebeveynlerinin özelliklerden ve bu özelliklere bağlı olarak ortaya koydukları davranışlarından etkilenmektedir. Çocukların duygularını ve düşüncelerini önemseyen, sakin, sabırlı tutum ve yaklaşımlarıyla çocuklarına iyi bir rol model olan, çocuklarına yeterli özerkliği sağlayan anneler, dolaylı olarak çocuklarına içsel denetimi, öz düzenlemeyi özellikle duygusal ve davranışsal düzenlemeyi kazandırabilmektedirler. Araştırmalar destekleyici anne tutumu puanları ile çocukların duygularını düzenleme puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir (Bilge ve Sezgin, 2020; Yağmurlu ve Altan, 2010). Annelerin öğrenim durumu arttıkça, demokratik ebeveyn tutumları ve çocuklarının gelişiminde pedagojik yöntemleri kullanma düzeylerinin de artarak çocuklarının duygusal gelişimine katkıda buldukları düşünülmektedir. Sonuç olarak davranışsal öz düzenleme becerileri ile duygu düzenleme becerileri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu, çocukların davranışsal öz düzenleme ve duygu düzenleme becerilerinin çocuğun okula devam süresine, anne-baba öğrenim düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır.

Araştırma sonucunda davranışsal öz düzenleme becerileri ile duygu düzenleme becerileri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu, çocukların davranışsal öz düzenleme ve duygu düzenleme becerilerinin çocuğun okula devam süresine ve anne öğrenim düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Bu bağlamda çocukların en erken dönemlerden itibaren okul öncesi eğitim sürecine dahil edilebilmesi için gerekli destek sağlanarak okul öncesi eğitim en yakın zamanda zorunlu hale getirilebilir. Davranışsal öz düzenleme ve duygu düzenleme becerilerinin gelişiminde önemli bir dönem olan erken çocukluk yıllarında anne ve babalara davranışsal öz düzenleme ve duygu düzenleme becerilerinin gelişimi konusunda eğitimler verilerek çocukların bu becerilerinin gelişimine katkı sağlanabilir. Erken

çocukluk yıllarında çocukların davranışsal öz düzenleme ve duygu düzenleme becerilerinin gelişimine yönelik, öğretmenlerin ve ailelerin yararlanabileceği teorik ve uygulamalı kitaplar hazırlanabilir. Bu çalışmada, 5-6 yaş çocukların davranışsal öz düzenleme ve duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Çevresel faktörlerin çocukların davranışsal öz düzenleme ve duygu düzenleme becerilerine etkisi boylamsal çalışmalarla incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Akawi, R. L. (2011). *An investigation into the relationship between self-regulation skills and academic readiness in Head Start children*. Doctoral dissertation, University at Albany. Department of Educational Psychology and Methodology.
- Akbaba, G. (2017). *Beş ve altı yaş çocuklarının duygu düzenlemesinde çocuk mizacıyla anne davranışları arasındaki etkileşimin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aktaş, F. (2019). *Yaratıcı drama etkinliklerinin 60-72 aylık çocukların duygu düzenleme becerilerine etkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aktürk, B. (2016). *Oyun tabanlı psikoeğitim programının boşanmış aileye sahip okul öncesi çocukların duygu düzenleme beceri düzeylerine etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Melikşah Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Kayseri.
- Alisinanoğlu, F. (2003). Çocukların denetim odağı ile algıladıkları anne tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 97-108.
- Ardila, A., Rosselli, M., Matute, E., ve Guajardo, S. (2005). The influence of the parents' educational level on the development of executive functions. *Developmental Neuropsychology*, 28(1), 539-560. doi.org/10.1207/s15326942dn2801_5
- Argun, Y. (2005). *Anne baba ve öğretmenlerin öğrenilmiş güçlülüğü ile okulöncesi çocukların davranışsal - duygusal güçlülüğü ve kendilik algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Arslan Özkılıç, S. (2021). *Okul öncesi dönem çocuklarının anneleriyle olan ilişkileri ve annelerin çocuğa yönelik ilgisi ile duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Astarlar, F. (2019). *Okul öncesi eğitime devam eden 4-6 yaş çocuklarının öz-düzenleme becerilerinin izlenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Batum, P., ve Yagmurlu, B. (2007). What counts in externalizing behaviors? The contributions of emotion and behavior regulation. *Current Psychology: Developmental Learning Personality Social*, 25(4), 272-294. doi.org/10.1007/BF02915236
- Baykul, Y., ve Güzeller, C. O. (2014). *Sosyal bilimler için istatistik: SPSS uygulamalı* (2. Baskı). Ankara: Pegem.
- Becker, D. R., Miao, A., Duncan, R., ve McClelland, M. M. (2014). Behavioral self-regulation and executive function both predict visuomotor skills and early

- academic achievement. *Early Childhood Research Quarterly*, 29(4), 411-424.
doi.org/10.1016/j.ecresq.2014.04.014
- Bell, M. A., ve Deater-Deckard, K. (2007). Biological systems and the development of self-regulation: Integrating behavior, genetics, and psychophysiology. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, 28(5), 409-420.
doi.org/10.1097/dbp.0b013e3181131fc7
- Berk, L. E., Mann, T. D., ve Ogan, A. T. (2006). *Make-believe play: wellspring for development of self-regulation*. play= learning: how play motivates and enhances Children's Cognitive and Social-Emotional Growth, 74.
http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/summary?doi=10.1.1.728.6244
- Bilge, Y., ve Sezgin, E. (2020). Anne ve çocuk duygu düzenleme arasındaki ilişkide annenin kişilik özelliklerinin ve bağlanma stillerinin aracı rolü. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 21(3). doi: 10.5455/apd.65836
- Bodrova, E., ve Leong, D. J. (2017). *Zihin araçları: erken çocukluk eğitiminde Vygotsky yaklaşımı*. (Çev Ed: G. Haktanır). Ankara: Anı.
- Bozkurt Yükçü, Ş. (2017). *Bağımsız anaokullarına devam eden çocukların duygu düzenleme ve sosyal problem çözme becerileri ile ebeveynlerinin duygusal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bozkurt Yükçü, Ş., ve Demircioğlu, H. (2017). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Duygu Düzenleme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (44), 442-466.
doi.org/10.21764/maeuefd.336085
- Bronson, M. B. (2019). *Erken çocuklukta öz-düzenleme doğası ve gelişimi*. (E. Sezgin ve M. Kır Yiğit, Çev.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Burak, H. (2019). *Okul öncesi öğretmenlerinin duygu düzenleme stratejileri ile çocukların duygularına vermeyi tercih ettikleri tepkiler arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Büyüköztürk, S. (2017). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı istatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Ç. E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Cadima, J., Gamelas, A. M., McClelland, M., ve Peixoto, C. (2015). Associations between early family risk, children's behavioral regulation, and academic achievement in Portugal. *Early Education and Development*, 26(5-6), 708-728.
doi.org/10.1080/10409289.2015.1005729
- Calkins, S. D., ve Fox, N. A. (2002). Self-regulatory processes in early personality development: A multilevel approach to the study of childhood social withdrawal

- and aggression. *Development and psychopathology*, 14(3), 477-498.
doi:10.1017.s095457940200305x
- Carlson, S. M., ve Wang, T. S. (2007). Inhibitory control and emotion regulation in preschool children. *Cognitive Development*, 22(4), 489-510.
doi.org/10.1016/j.cogdev.2007.08.002
- Chen, F. (2015). Parents' perezhivanie supports children's development of emotion regulation: a holistic view. *Early child development and care*, 185(6), 851-867.
doi.org/10.1080/03004430.2014.961445
- Cole, P. M., Dennis, T. A., Smith-Simon, K. E., ve Cohen, L. H. (2008). Preschoolers' emotion regulation strategy understanding: Relations with emotion socialization and child self-regulation. *Social Development*, 18(2), 324-352.
doi.org/10.1111/j.1467-9507.2008.00503.x
- Dereli, E. (2016). Prediction of Emotional Understanding and Emotion Regulation Skills of 4-5 Age Group Children with Parent-Child Relations. *Journal of Education and Practice*, 7(21), 42-54. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1109436> sayfasından erişilmiştir.
- Eisenberg, N., Fabes, R. A., Karbon, M., Murphy, B. C., Wosinski, M., Polazzi, L., ... ve Juhnke, C. (1996). The relations of children's dispositional prosocial behavior to emotionality, regulation, and social functioning. *Child development*, 67(3), 974-992. doi.org/10.1111/j.1467-8624.1996.tb01777.x
- Erel, S. (2016). *Okul öncesi dönemdeki çocuklarda bakış açısı alma becerileri, duygu düzenleme ve ahlak gelişiminin davranış sorunları ile ilişkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ersan, C. (2017). *Okul öncesi dönem çocuklarının saldırganlık düzeylerinin duygu ifade etme ve duygu düzenleme açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Ertürk Kara, H. G. (2017). Çocukların davranışsal becerilerinin erken akademik becerilerini yordamadaki rolü. *Journal of International Social Research*, 10(49), 432-441. doi.org/10.17719/jisr.2017.1595
- Fabes, R. A., Leonard S. A., Kupanoff K., ve Martin C. L. (2001). Parental Coping with Children's Negative Emotions: Relations with Children's Emotional and Social Responding. *Child Development*, 72, 907-920. doi.org/10.1111/1467-8624.00323
- Fırat, B. (2020). *Annelerin duygu düzenleme güçlükleri ve erişkin bağlanma stillerine göre 48-72 aylık çocukların duygu düzenleme becerilerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Garner, P. W., ve Spears, F. M. (2000). Emotion regulation in low-income preschoolers. *Social Development*, 9(2), 246-264. doi.org/10.1111/1467-9507.00122

- Gelgör, F. Z. (2016). *Anne, baba ve çocuk tarafından algılanan ebeveyn kabul-red ve kontrolünün çocuğun duygu düzenleme becerisi ile ilişkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Goodman, W. B., Crouter, A. C., Lanza, S. T., Cox, M. J. ve Vernon-Feagans, L. (2011). Paternal work stress and latent profiles of father–infant parenting quality. *Journal of Marriage and Family*, 73(3), 588-604. doi.org/10.1111/j.1741-3737.2011.00826.x
- Gökşen, E. (2019). *Okul öncesi dönemdeki çocukların duygu düzenleme becerileri ile mizaç özellikleri ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Karabük.
- Graziano, P. A., Reavis, R. D., Keane, S. P., ve Calkins, S. D. (2007). The role of emotion regulation in children's early academic success. *Journal of school psychology*, 45(1), 3-19. doi.org/10.1016/j.jsp.2006.09.002
- Gross, J. J. (1999). Emotion regulation: Past, present, future. *Cognition & emotion*, 13(5), 551-573. doi.org/10.1080/026999399379186
- Gülgez, Ö. (2018). *İlkokul çocuklarında duygu düzenleme ile sosyal yeterlilik ilişkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Hamre, B. K., ve Pianta, R. C. (2005). Can instructional and emotional support in the first-grade classroom make a difference for children at risk of school failure?. *Child development*, 76(5), 949-967. doi.org/10.1111/j.1467-8624.2005.00889.x
- Hanish, L. D., Eisenberg, N., Fabes, R. A., Spinrad, T. L., Ryan, P., ve Schmidt, S. (2004). The expression and regulation of negative emotions: Risk factors for young children's peer victimization. *Development and psychopathology*, 16(2), 335-353. doi: 10.1017/s0954579404044542
- Kandır, A., ve Alpan, Y. (2008). Okul öncesi dönemde sosyal-duygusal gelişime anne-baba davranışlarının etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(14), 33-38. doi:10.21560/spcd.50742
- Kehoe, K. F., McGinty, A. S., Williford, A. P., & Whittaker, J. V. (2021). Behavioral Self-Regulation as a Protective Factor for Children at Risk of Reading Failure: Predicting First-Grade Reading from Kindergarten Entry Assessment (KEA) Data. *Early Education and Development*, 1-22. doi 10.1080/10409289.2020.1857540
- Kayhan Aktürk, Ş. (2015). *Okul öncesi dönem çocuklarında duygu düzenleme becerileri ile akran ilişkilerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Koole, S. L. (2009). The psychology of emotion regulation: An integrative review. *Cognition and emotion*, 23(1), 4-41. doi.org/10.1080/02699930802619031
- Kopp, C. B. (1982). Antecedents of self-regulation: a developmental perspective. *Developmental psychology*, 18(2), 199-214. doi/10.1037/0012-1649.18.2.199
- Köse, Z. (2019). *Ebeveynlerin duygu sosyalleştirme becerileri ile okul öncesi çocukların duygu düzenleme ve sosyal yetkinlik becerileri arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Kurt, Ş.H. (2020). *Okul öncesi eğitim alan çocukların öz-düzenleme gelişiminin öğretmen ve okul öncesi eğitimle ilişkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Mehmetoğlu Yontar, B. (2019). *Okul öncesi öğretmenlerinin bireysel değerleri ile okul öncesi çocuklarının duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Montroy, J.J. Bowles, P. P., Skibbe, L. L., ve Foster, T. D. (2014). Social skills and problem behaviors as mediators of the relationship between behavioral self-regulation and academic achievement, *Early Childhood Research Quarterly*, 29, 298–309. doi.org/10.1016/j.ecresq.2014.03.002
- Onchwari, G., ve Keengwe, J. (2011). Examining the relationship of children's behavior to emotion regulation ability. *Early Childhood Education Journal*, 39(4), 279-284. doi.org/10.1007/s10643-011-0466-9
- Orhan Taşkoyan, T. (2020). *48-72 aylık çocukların davranışsal öz düzenleme becerileri ile sosyal değer kazanımlarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özdemir, R. (2019). *3-6 Yaş arası çocukların duygu düzenlemesi, anksiyete düzeyleri ve tercih ettikleri oyun davranışlarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Özkan, S. (2019). *Okul öncesi dönemdeki çocukların duygu düzenleme becerileri ile ebeveynlerinin sosyal sorun çözme ve çocuklarının olumsuz duygularıyla başetme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özkür, F. (2019). *Embedded öğrenme temelli hareket eğitim programının 5 yaş grubu çocukların görsel-motor koordinasyon ve davranışsal öz-düzenleme gelişimlerine etkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Özyürek, A., ve Tezel Şahin, F. (2005). 5-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin tutumlarının incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 19-34.
<http://www.gefad.gazi.edu.tr/en/pub/issue/6756/90845> adresinden erişilmiştir.
- Sakız, G. (2014). *Öz düzenleme öğrenmeden öğretime öz düzenleme davranışlarının gelişimi, stratejiler ve öneriler*. Ankara: Nobel.
- Schmitt, S.A., Mccelland, M. M., Tominey, S. L., ve Acock, A. C. (2015). Strengthening school readiness for Head Start children: Evaluation of a self-regulation intervention. *Early Childhood Research Quarterly*, 30(A), 20–31.
doi/10.1016/j.ecresq.2014.08.001
- Seçer, Z. (2017). Sosyal olarak yetkin okul öncesi çocukların duygu düzenlemeleri ile annelerinin duygu sosyalleştirme davranışları arasındaki ilişkiler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(4), 1435-1452.
<https://dergipark.org.tr/en/pub/kefdergi/issue/30766/332488> adresinden erişilmiştir.
- Seçer, Z., Çeliköz, N., ve Yaşa, S. (2008). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların annelerinin ebeveynliğe yönelik tutumları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19), 413-428.
<http://dergisosyalbil.selcuk.edu.tr/susbed/article/view/425> adresinden erişilmiştir.
- Sektan, M., McClelland, M. M., Acock, A., ve Morrison, F. J. (2010). Relations between early family risk, children's behavioral regulation, and academic achievement. *Early Childhood Research Quarterly*, 25(4), 464-479.
doi.org/10.1016/j.ecresq.2010.02.005
- Sezgin, E. (2016). *Çocukların davranışsal öz düzenleme becerilerine oyun temelli eğitimin etkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sezgin, E., ve Demiriz, S. (2016a). “Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam eden 36 72 aylık çocukların öz düzenleme becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi,” Presented at the İBAD Konferansında sunulmuştur, Madrid.
<https://www.researchgate.net/publication/328772626> adresinden erişilmiştir.
- Sezgin, E., ve Demiriz, S. (2016b). Çocuk davranış değerlendirme ölçeği'nin (ÇODDÖ) Türkçe'ye uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 12(2), 702-718.
doi.org/10.1080/03004430.2017.1369972
- Sezgin, E. Y., Ulus, L., ve Şahin, İ. (2019). 4-6 yaş çocuklarının davranış düzenleme becerileri ile ses bilgisel farkındalık, görsel eşleştirme ve yazı yazma öncesi becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sakarya University Journal Of Education*, 9(1), 107-128. doi: 10.19126/suje.463610

- Shields, A. ve Cicchetti, D. (1997). Emotion regulation among school-age children: the development and validation of a new criterion Q-sort scale. *Developmental psychology*, 33(6), 906. doi/10.1037/0012-1649.33.6.906
- Sille, A. (2016). *Annenin duygusal sosyalizasyonu ile 48- 72 aylık çocukların duygu düzenleme becerisi arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Smith-Donald, R., Raver, C. C., Hayes, T., ve Richardson, B. (2007). Preliminary construct and concurrent validity of the Preschool Self-regulation Assessment (PSRA) for field-based research. *Early Childhood Research Quarterly*, 22(2), 173-187. doi:10.1016/j.ecresq.2007.01.002
- Son, S. H., Lee, K., ve Sung, M. (2013). Links between preschoolers' behavioral regulation and school readiness skills: The role of child gender. *Early Education & Development*, 24(4), 468-490. doi.org/10.1080/10409289.2012.675548
- Southam-Gerow, M. A. (2014). *Çocuklarda ve ergenlerde duygusal düzenleme*. (M. Şahin ve M. Arıran, Çev.). Ankara: Nobel.
- Şahin, G., ve Arı, R. (2016). Okul öncesi çocukların yürütücü işlevleri ve duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(6), 1-9. doi.org/10.16991/INESJOURNAL.183
- Şahin, K. (2019). *Okul öncesi dönem çocukların duygu düzenleme becerileri ile davranış sorunları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Şepitci, M. (2018). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerilerinin okul uyumu ile ilişkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tekin, H. H. (2017). *Adölesan gebelerde çocukluk çağı istismarı, duygu düzenleme ve evlilik doyumu*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Temiz, A. (2019). *Okul öncesi dönemde davranışsal öz-düzenleme becerilerinin çocuğa ve aileye ilişkin değişkenler ile ebeveyn tutumları açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Thompson, R. A. (2009). Doing what doesn't come naturally. *Zero to Three Journal*, 30(2), 3339. <https://eric.ed.gov/?id=EJ915174> adresinden erişilmiştir.
- Uğur Ulusoy, R. (2018). *Okul öncesi dönem çocukları için duygu düzenleme becerilerine yönelik hazırlanan aile katılımlı eğitim programının etkililiğinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Karabük.

- Üredi, L., ve Ulum, H. (2017). Çocuklarda duygu ayarlayabilme yetisinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Pegem Atıf İndeksi*, 463-472. doi: 10.14527/9786053188407.30
- Von Salisch, M., Haenel, M., ve Denham, S. A. (2015). Self-regulation, language skills, and emotion knowledge in young children from Northern Germany. *Early Education and Development*, 26(5-6), 792-806. doi.org/10.1080/10409289.2015.994465
- Von Suchodoletz, A., Gestsdottir, S., Wanless, S. B., McClelland, M. M., Birgisdottir, F., Gunzenhauser, C., ve Ragnarsdottir, H. (2013). Behavioral self-regulation and relations to emergent academic skills among children in Germany and Iceland. *Early Childhood Research Quarterly*, 28(1), 62-73. doi.org/10.1016/j.ecresq.2012.05.003
- Wanless, S. B., McClelland, M. M., Acock, A. C., Chen, F. M., ve Chen, J. L. (2011). Behavioral regulation and early academic achievement in Taiwan. *Early Education & Development*, 22(1), 1-28. doi.org/10.1080/10409280903493306
- Wanless, S.B., McClelland, M.M., Lan, X., Son, S-H., Cameron, C.E., Morrison, F.J., Chen, FM., Chen, J-L., Li, S., Lee, K., ve Sung, M. (2013). Gender differences in behavioral regulation in four societies: *The United States, Taiwan, South Korea, and China*. *Early Childhood Research Quarterly*, 28(3), 621-633. doi.org/10.1016/j.ecresq.2013.04.002
- Yağmurlu, B., ve Altan, O. (2010). Maternal socialization and child temperament as predictors of emotion regulation in Turkish preschoolers. *Infant and Child Development: An International Journal of Research and Practice*, 19(3), 275-296. doi.org/10.1002/icd.646
- Yaman, B. (2018). *Ebeveyn tutumlarının çocukların mizaç özellikleri ve duygu düzenleme becerileri üzerindeki rolü*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yaşar, D. (2019). *Okul öncesi dönem çocuklarında sembolik oyun, duygu düzenleme becerileri ve yönetici işlevler ilişkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

ORCID

Özlem VARDİ <https://orcid.org/0000-0003-0270-7790>

Serap DEMİRİZ <https://orcid.org/0000-0003-3369-5753>

SUMMARY

Introduction

Human; It is an entity that sets goals with feelings, thoughts, wishes and has the ability to regulate its emotions, thoughts, behaviors and environment in order to achieve its goals. The individual is thought to have the ability to regulate his own essence. If external factors become aware of this ability and support it, this ability develops. It is thought that it is of great importance to know the various situations that affect development and to determine the relations between them in the preschool period when all developmental areas of children are rapid.

The aim of the study

The main purpose of this study is to examine the relationship between behavioral self-regulation and emotion regulation skills of 5–6-year-old children. In line with this main purpose, answers to the following questions were sought.

- 1. Is there a relationship between behavioral self-regulation and emotion regulation skills of 5–6-year-old children?*
- 2. Behavioral self-regulation skills of 5–6-year-old children; does it differ according to the duration of school attendance of the child, and the education level of the mother?*
- 3. Emotion regulation skills of 5–6-year-old children; does it differ according to the duration of school attendance of the child, and the education level of the mother?*

Method

This study was planned and conducted in a descriptive design with the aim of determining the various demographic characteristics that affect the behavioral self-regulation and emotion regulation skills of 5–6-year-old children, and in a correlational pattern in the scanning model of the quantitative research type to examine the relationship between behavioral self-regulation and emotion regulation skills. The study group of the study consisted of 428 children in the age group of 5-6 who attend the kindergartens and independent kindergartens of official primary schools affiliated to the Directorate of National Education in the central districts of Malatya Province in the 2019-2020 academic year. Purposeful sampling method was used in the selection of children in the study group and the principle of easy accessibility was used. In the study, "Personal Information Form", "Child Behavior Evaluation Scale (CARS)" and "Emotion Regulation Scale (DAS)" were used. Mann Whitney U test, Kruskal Wallis H Test and non-parametric comparison test were used in the analysis of research data. Relationships between the Child Behavior Evaluation Scale (CARSS) and Emotion Regulation Scale (DAS) scores were examined with the Spearman Correlation Test.

Conclusion and Discussion

As a result of the study, it was found that there was a positive significant relationship between behavioral self-regulation skills and emotion regulation skills, and that children's behavioral self-regulation and emotion regulation skills showed a statistically significant difference according to

the child's school attendance time and mother's education level. Emotion and behavioral self-regulation skills, which are sub-branches of self-regulation, are interrelated skills that are under the influence of executive function skills. Both emotional and behavioral self-regulation include attention, working memory and inhibitory control skills. Therefore, a significant relationship may have been obtained between emotion and behavioral self-regulation skills. In the preschool period, which constitutes a sensitive period for children, a regular, planned educational environment and a mother conscious about the development and care of the child can positively affect the child's emotional and behavioral self-regulation skills. Therefore, the duration of attending pre-school education institution and the education level of my mother may have been effective in emotional and behavioral self-regulation skills.

Ek-1 Gazi Üniversitesi Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 11/06/2019-E.71636

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Ölçme Değerlendirme Etik Alt Çalışma Grubu

Sayı : 91610558-302.08.01-
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 07.05.2019 tarih ve E.57587 sayılı yazı

İlgi yazınız ile göndermiş olduğunuz, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Özlem VARDI'nın, Dr. Öğr. Üyesi Serap DEMİRİZ'in danışmanlığında yürüttüğü "5-6 Yaş Çocuklarının Davranışsal Öz Düzenleme, Duygu Düzenleme ve Etkileşimli Akran Oyun Davranışlarının İncelenmesi" adlı tez çalışması ile ilgili konu Kurulumuzun 28.05.2019 tarih ve 06 sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

İlgilinin çalışmasının, yapılması planlanan yerlerden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiş ve karara ilişkin imza listesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-İmzalıdır
Doç. Dr. İsmail KARAKAYA
Kurul Başkanı V.

Araştırma Kod No: 2019-169

Ek: 1 Liste

Ankara
Tel:0 (312) 202 20 57 - 0 (312) 2... Faks:0 (312) 202 38 76
İnternet Adresi :http://etikkomisyon.gazi.edu.tr/

Bilgi için :Barak Çitrak
Birim Evrak Sorumlusu
Telefon No:0312 229 78 00

Ek-2 MEB Araştırma İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 02.10.2019-E.39765

T.C.
MALATYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim MüdürlüğüSayı : 61316475-44-E.18193203
Konu : Anket Uygulama İzin Onayı
(Özlem VARDİ)

26.09.2019

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

- İlgi: a) bila tarih ve bila sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 25.09.2019 tarih ve 18097011 sayılı onayı.

Üniversiteniz Temel Eğitim Ana Bilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Özlem VARDİ'nin Dr. Öğr. Serap DEMİRİZ'in danışmanlığında yürütmekte olduğu 5-6 Yaş Çocuklarının Davranışsal Öz Düzenleme, Duygu Düzenleme ve Etkileşimli, Akran Oyun Davranışlarının İncelenmesi" konulu anket çalışmasına ait ilgi (a) yazınıza istinaden alınan ilgi (b) onay ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve anket sonucunun müdürlüğümüze bildirilmesini arz ederim.

Ali DEMİR
İl Millî Eğitim Müdürü V.

Eki : 1- İlgi (b) onay

Adres: Şht.Hamit Fendoğlu Cad. 44300 Merkez/MALATYA
Elektronik Ađ: malatya.meb.gov.tr
e-posta: ortaogretim44@meh.gov.trBilgi için: Ortaöğretimşubesi Dahili4506-07-08
Tel: 0 (422) 280 44 00
Faks: 0 (422) 280 45 49Bu evrak güvenli elektronik inza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr/adresin.en> 213d-7db5-30f3-9c95-ed23 kodu ile teyit edilebilir.

